

КАФЕДРА КОНЦЕРТМЕЙСТЕРСТВА

Концертмейстерський клас

Освітній ступінь	Магістр	<table><tr><td>Курс</td><td>1,2</td></tr><tr><td>Семестр</td><td>1,2,3</td></tr></table>	Курс	1,2	Семестр	1,2,3				
Курс	1,2									
Семестр	1,2,3									
Спеціальність	025 «Музичне мистецтво»									
Освітньо-професійна програма	«Музичне мистецтво» Фортепіано									
Статус	обов'язкова	<table><tr><td>ECTS</td><td>6</td></tr><tr><td>Годин</td><td>180</td></tr><tr><td>Індивідуальні заняття</td><td>72</td></tr><tr><td>Самостійна робота</td><td>108</td></tr></table>	ECTS	6	Годин	180	Індивідуальні заняття	72	Самостійна робота	108
		ECTS	6							
		Годин	180							
		Індивідуальні заняття	72							
Самостійна робота	108									
Форма контролю	залік/іспит/атестаційний екзамен									

Інформація про викладача

ПІБ	Луковська Світлана Володимирівна, кандидатка мистецтвознавства, доцентка, завідувачка кафедрою концертмейстерства Національної музичної академії України імені П. І. Чайковського
Профіль викладача	ORCID 0009-0008-8367-4516
e-mail	lukovskasveta@gmail.com

АНОТАЦІЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Клас концертмейстерської майстерності є ґрунтовним в підготовці здобувача - піаніста до практичної діяльності в якості концертмейстера в оперних театрах, вокальних, оркестрових та диригентських (симфонічних та хорових) класах музичних навчальних закладів, а також до роботи в якості акомпаніатора в філармоніях, на радіо та телебаченні.

Основною метою навчання концертмейстерській майстерності є виховання у здобувача творчого відношення до виконання фортепіанних партій у відповідності до принципів ансамблевого виконавства, розвиток практичних навичок, необхідних для концертмейстерської роботи у всіх її проявах, в тому числі уміння акомпанувати з листа та в транспорті.

На протязі року навчання концертмейстерській майстерності здобувач вивчає та виконує вокальну, інструментальну та оперну літературу різних епох, стилів та жанрів.

Основними **завданнями** концертмейстерського класу є:

- використання та удосконалення навичок концертмейстерської роботи в класі та на концертній естраді;
- засвоєння специфіки роботи в вокальних, інструментальних, диригентських класах, класі оперної підготовки;
- оволодіння методикою концертмейстерської роботи з виконавцем на різних етапах підготовки навчального та концертного репертуару;
- надбання досвіду підготовки концертних програм в стислі строки;

- удосконалення методики концертмейстерської роботи з виконавцем на різних щаблях підготовки навчального та концертного репертуару;
- удосконалення навичок читання з аркуша та транспонування;
- оволодіння в достатньому обсязі оперним та концертно-камерним репертуаром;
- цілеспрямоване вивчення спеціальної літератури з питань концертмейстерської роботи.

В результаті вивчення навчальної дисципліни передбачається **засвоєння** здобувачем **знань в галузі:**

- особливостей відтворення оркестрового акомпанементу оперних арій в концертмейстерській роботі зі співаками;
- вокального акомпанементу камерно-вокальних творів у роботі зі співаками;
- особливостей основних прийомів гри на різних інструментах: штрихів, специфіки дихання (для духових інструментів), динамічної шкали, тембрових характеристик та сили звуку;
- широкого обсягу українського та зарубіжного камерно-вокального, інструментального та оперного репертуару різних епох, стилів та жанрів
- в роботі зі співаками: класифікації вокальних голосів, діапазону та теситури, дихання, рухомості голосу, виразності, артикуляції, дикції;
- особливостей концертмейстерського виконання оперних клавирів: класифікацію всіх голосів, специфіку роботи оперного концертмейстера, термінологію, історичні аспекти.

Здобувач **повинен уміти:**

- відтворювати на фортепіано різноманітність тембрового звучання оркестру відповідно до специфіки звучання оркестрових інструментів і оркестрових штрихів;
- акомпанувати співакам та інструменталістам на концертній естраді, акомпанувати з аркушу та транспонувати;
- готувати програму у стислі терміни та з мінімальною кількістю репетицій;
- уважно стежити за вокальною партією: інтонацією, ритмом, дикцією, диханням, фразуванням, образним змістом твору — задля створення спільної інтерпретації з солістом;
- створювати повноцінне ансамблеве звучання та єдність інтерпретації, водночас підпорядковуючи супровід та підкреслюючи всі виконавські переваги соліста;
- усвідомлювати загальний виконавський задум соліста, ретельно знати його партію;
- урізноманітнювати звучання фортепіано (динаміка, педалізація, регистрові барви) відповідно до особливостей конкретного інструменту або голосу;
- співати будь-яку ансамблеву чи хорову партію та одночасно виконувати партію оркестру під час роботи з оперним клавиром.

У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач **повинен мати навички:**

- самостійної концертмейстерської роботи у вокальних, інструментальних, диригентських класах музичних навчальних закладів та оперному театрі (студії);
- концертмейстерської роботи на концертній естраді з усіма етапами підготовки до концертного виступу;
- професійного підготування концертного виступу у стислі строки;
- читання з аркушу та транспонування;
- методичної концертмейстерської роботи з виконавцем;
- практичного досвіду роботи з різними вокальними голосами та інструментами;
- практичного досвіду роботи з камерно-вокальними, інструментальними та оперними творами різних епох, стилів та жанрів.

Програмні компетентності

Загальні компетентності (ЗК):

- ЗК 2. Здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми.
- ЗК 4. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
- ЗК 5. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях
- ЗК 6. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).
- ЗК 7. Здатність до міжособистісної взаємодії
- ЗК 8. Здатність працювати в міжнародному контексті.
- ЗК 9. Здатність працювати автономно.

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності спеціальності (СК):

- СК 1. Здатність створювати, реалізовувати і висловлювати свої власні художні концепції.
- СК 2. Усвідомлення процесів розвитку музичного мистецтва в історичному контексті у поєднанні з естетичними ідеями конкретного історичного періоду.
- СК 3. Здатність розробляти і реалізовувати творчі проекти по створенню / інтерпретації / аранжуванню та перекладу музики.
- СК 4. Здатність інтерпретувати художні образи у виконавській / композиторській / педагогічній діяльності.
- СК 5. Здатність збирати та аналізувати, синтезувати художню інформацію та застосовувати її для теоретичної, виконавської, педагогічної інтерпретації.
- СК 6. Здатність викладати спеціальні дисципліни в закладах освіти з урахуванням цілей навчання, вікових та індивідуальних особливостей здобувачів освіти.
- СК 7. Здатність аналізувати виконання музичних творів або оперних спектаклів, здійснювати порівняльний аналіз різних виконавських інтерпретацій, у тому числі з використанням можливостей радіо, телебачення, Інтернету.
- СК 8. Здатність взаємодіяти з аудиторією для донесення музичного/навчального матеріалу, вільно і впевнено репрезентувати свої ідеї (художню інтерпретацію) під час публічного виступу.

Програмні результати навчання

- ПРН 1. Володіти професійними навичками виконавської, творчої та педагогічної діяльності.
- ПРН 2. Володіти навичками ансамблевого музикування в групах різних складів у концертно-виконавському та репетиційному процесах.
- ПРН 3. Визначати стильові і жанрові ознаки музичного твору та самостійно знаходити переконливі шляхи втілення музичного образу у виконавстві.
- ПРН 4. Професійно здійснювати аналіз музично-естетичних стилів та напрямків.
- ПРН 5. Вибудовувати концепцію та драматургію музичного твору у виконавській діяльності, створювати його індивідуальну художню інтерпретацію.
- ПРН 6. Володіти музично-аналітичними навичками жанрово-стильової та образно-емоційної атрибуції музичного твору при створенні виконавських та педагогічних інтерпретацій.
- ПРН 7. Володіти термінологією музичного мистецтва, його понятійно-категоріальним апаратом.
- ПРН 8. Здійснювати викладання гри на інструменті / вокалу /диригування / теорії, історії музики / композиції з урахуванням потреб здобувача освіти, цілей навчання, вікових та індивідуальних особливостей здобувача.

ПЕРЕЛІК ТЕМ

МОДУЛЬ І. ОПЕРНІ ТА ІНСТРУМЕНТАЛЬНІ ТВОРИ

Змістовий модуль 1. Оркестровий акомпанемент в перекладанні для фортепіано (розгорнуті арії, оперні сцени, інструментальні концерти)

Тема 1. Визначення особливостей інтерпретації двох різнохарактерних оперних арій та специфіки відтворення оркестрового інструментарію

Тема 2. Особливості акомпанування оркестрового супроводу інструментального концерту

Тема 3. Опрацювання специфіки жанрово-стильових особливостей творів та виконавської інтерпретації

Змістовний модуль 2. Фортепіанний супровід у вокальних циклах

Тема 1. Жанрово-стильові особливості вокального циклу

Тема 2. Виявлення композиційних аспектів інтерпретації розгорнутих творів

Тема 3. Артистичне втілення художнього змісту твору в партії супроводу

Змістовний модуль 3. Вокальні дуети

Тема 1. Специфіка виконання партії супроводу у вокальному дуєті.

Тема 2. Опанування особливостями балансу в ансамблевому звучанні твору.

Тема 3. Опрацювання художньо-образної єдності інтерпретації виконання.

Тема 4. Особливості роботи з двома солістами різнотембрового забарвлення голосів.

Змістовний модуль 4. Самостійний твір

Тема 1. Самостійне опрацювання фактурних елементів твору, якісне прочитання авторського тексту

Тема 2. Виявлення специфіки виконання твору

Тема 3. Опрацювання концепції твору, робота над відтворенням художньо-образного змісту спільної з солістом інтерпретації

Тема 4. Досягнення переконливої виконавської інтерпретації партії супроводу в ансамблевому виконанні

Змістовний модуль 5. Концертмейстерський показ оперного клавіру

Тема 1. Виявлення специфіки виконання оперного клавіру

Тема 2. Складові професійного концертмейстерського показу оперного клавіру: технічні та інтерпретаційні складності

Тема 3. Опанування якісного одночасного виконання оркестрової партитури з власним співом

Тема 4. Опрацювання спеціальної літератури у підготовці до колоквиуму

МОДУЛЬ ІІ. КОНЦЕРТНА ПРОГРАМА

Змістовний модуль 6. Концертна програма. Концертні виступи

Тема 1. Визначення концепції державної програми

Тема 2. Специфіка підготовки розгорнутого концертного виступу у різноманітті художньо-образної та професійно-технічної складових виконання

Тема 3. Проведення репетицій з солістами

Тема 4. Артистичне втілення художнього змісту творів у партії супроводу під час концертного виконання

ФОРМИ ТА ТЕХНОЛОГІЇ НАВЧАННЯ

Індивідуальні заняття, практична робота з ілюстратором, самостійна робота.

НАВЧАЛЬНІ РЕСУРСИ

Нотний матеріал відповідного концертмейстерського репертуару, музикознавча та методична література представлена у вільному доступі в бібліотеці та читальній залі Академії. Інструментарій у репетиційних приміщеннях, навчальних аудиторіях, концертних залах Академії надається для проведення занять, репетицій та концертних

виступів відповідно до розкладу. За умови дистанційного навчання через протиепідеміологічні заходи, всі необхідні для вивчення навчальної дисципліни основні та додаткові матеріали надсилаються засобами зв'язку Viber, Zoom, Googl disk.

МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

Підсумковими формами контролю з дисципліни «Концертмейстерський клас» за професійним та творчим розвитком здобувачів освітнього ступеня «Магістр» є залік у 1 семестрі, іспит у 2 семестрі та атестаційний екзамен у 3 семестрі.

Система оцінювання

№ з/п	Контрольний захід оцінювання	Всього %
1.	Робота над індивідуальною виконавською програмою, стилем та жанром творів	10
2.	Практична робота з ілюстратором	10
3.	Самостійна робота	5
4.	Академконцерт	10
5.	Робота над обов'язковим репертуаром	5
6.	Залік	10
7.	Екзамен	50
	Всього	100

Критерії оцінювання знань здобувачів

Оцінка 90–100 А («Відмінно») – Здобувач демонструє у виконанні бездоганний ансамбль з солістом, творчо та вільно використовує набуті знання та навички, володіє всіма складовими частинами партитури твору на професійному рівні

Оцінка 82–89 В («Добре») – Здобувач виконує твір на високому художньому та технічному рівні, впевнено веде соліста, демонструючи здобуте диригентське відчуття партитури, але допускає незначні помилки суто технічного характеру

Оцінка 74–81 С («Добре») – Здобувач демонструє досить високий рівень здобутих знань та навичок; демонструє добру обізнаність з особливостями сольної партії; але при цьому допускає деякі розходження в ансамблі з солістом

Оцінка 64–73 D («Задовільно») - Здобувач виконує твір на досить належному технічному рівні; при цьому допускає при акомпануванні солісту значні порушення метро-ритму, агогіки, динаміки, педалізації

Оцінка 60–63 Е («Задовільно») – Здобувач виконує твір на досить низькому художньому та технічному рівнях; в ансамблі з солістом майже не демонструє набуті знання та навички

Оцінка 35–59 FХ («Незадовільно») – Здобувач виконує партію акомпанементу із значними помилками в нотному тексті; часто зупиняється під час виконання твору; недостатньо знає партію солістів

Оцінка 1–34 F («Незадовільно») – Здобувач не в змозі відтворити нотний матеріал акомпанементу; не знає партій соліста; не володіє елементарними навичками гри з партнером

ІНКЛЮЗИВНЕ НАВЧАННЯ

Навчальна дисципліна може викладатися для більшості здобувачів з особливими освітніми потребами.

НЕФОРМАЛЬНА ОСВІТА

Передбачається у межах вивчення навчальної дисципліни участь здобувачів у міжнародних та вітчизняних музичних фестивалях та конкурсах, концертах. Відвідування культурномистецьких заходів, театрів, мистецьких експозицій та виставок, тощо.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. «Теплі пісні» на вірші Валентини Антонюк для сопрано з фортепіано – 2005. URL: <https://www.reverbNation.com/valeriyantonjuk/song/30285965-valeriy-antonyuk-warm-songs-on>
2. Антонюк В. Г. Вокальна педагогіка (сольний спів). [підручник / 2-ге вид.] : підручник. К. : LAT & K, 2012. 193 с.
3. Антонюк В. Г. Українська вокальна школа: етнокультурологічний аспект: Монографія. Київ: Українська ідея, 2001. 144 с.
4. Антонюк В. Культура мови у співі та принципи української вокальної орфопії. Науковий вісник Національної музичної академії України імені П. І. Чайковського : Музичне виконавство. К., 1999. Вип. 5, кн. 4. С. 38–47.
5. Бабинець Н. Камерно-вокальні твори композиторів Галичини XIX ст. для концертмейстерських класів. Навчальний посібник. Львів: ЛДМА ім. М.Лисенка. 2005. 168 с.
6. Бабинець Н. Камерно-вокальні твори композиторів Галичини XX ст. для концертмейстерських класів. Навчальний посібник. Львів : Сполом. 2007. 196 с.
7. Бабинець Н. Камерно-вокальні твори сучасних композиторів Галичини для концертмейстерських класів. Навчальний посібник. Львів : Сполом. 2010. 208 с.
8. Баланко О. М. Сучасна українська камерно-вокальна музика як виконавський феномен: навч. посібник. Житомир : Вид. О. О. Євенок, 2018. 208 с.
9. Василь Барвінський в контексті європейської музичної культури. Статті та матеріали / ред.-упор. О.Смоляк. Тернопіль : Астон, 2003. 192 с.
10. Войтех Т. Світова вокальна класика українською, навч.-метод. розробка. Вип.1,2. Київ 2021,2022.
11. Гнидь Б. Історія вокального виконавства К. НМАУ 1997
12. Гордійчук М.М. Левко Ревуцький. На музичних дорогах. Музична Україна. Київ, 1973. С. 123–124.
13. Григор'єва О. Б. Неоромантичні тенденції у творчості Д. Клебанова (на прикладі вокального циклу на вірші Г. Гейне). Вісник ХДАДМ. Харків, 2019. №3. С. 43–49.
14. Ільїн А., Осока О. Оперні твори у системі професійного виховання піаніста (на прикладі опери Ю. Мейтуса “Украдене щастя”). Музичне мистецтво і культура. Випуск №33, том 1. С. 264-275.
15. Камерно-вокальна лірика в класі концертмейстерства : навчально-методичний посібник для студентів мист. навч. закладів культури і мистецтв III-IV рівнів акредитації / упор. А.В. Козаченко. К. : НМАУ, 2012. 362 с. : нот.
16. Кияновська Л. В. Барвінський (1888–1963). Українська музична культура. Тернопіль, 2000. С.89–96.
17. Кияновська Л. Еволюція галицької музичної культури XIX – XXст. Тернопіль: Астон, 2000. 339 с.
18. Кияновська Л. Українська музична культура: навч. посібник. Львів : Тріада плюс, 2008. 344 с.
19. Клиш В.Л. Ревуцький – композитор-піаніст. Наукова думка. Київ, 1972. 239 с.
20. Козаренко О. В. Творчість А. Кос-Анатольського в контексті становлення національного музичного стилю. Питання стилю і форми в музиці. Л., 2001. С. 124–127.
21. Козаренко О. Феномен української національної музичної мови. Львів : НТШ, 2000. 284 с.

22. Колесса М. Основи техніки диригування К. Музична Україна 1981
23. Конончук В. О. Пісенна творчість Анатолія Кос-Анатольського в контексті становлення розважальної музики Галичини : Автореф. дис. ... канд. мистецтвознав. ЛДМА ім. М. В. Лисенка. 2006. 15 с.
24. Коцюрба Н.Є. Мистецтво концертмейстера: творчий і педагогічний аспект діяльності, Центр міжнародного наукового співробітництва, 2019.т 2 №34
25. Куришев Є.В. Поезія Бориса Грінченка у творчості українських композиторів та виконавців: навчально-репертуарний посібник для студентів ВНЗ. К. : Київ. університет ім. Б. Грінченка, 2013. 208 с.
26. Луковська С., Осока О. Сонет в українській камерно-вокальній музиці. Навч.- метод. посібник. Житомир, 2020. 255 с.
27. Людкевич С. Василь Барвінський. До 30-ліття музичної діяльності. Дослідження, статті, рецензії, виступи / упорядкування З. Штундер. Том. І. Львів : Дивосвіт, 2000. С. 365.
28. Лятошинський Б. Романси 1920-х. / авт.-упоряд. І.Б. Савчук. Ін-т проблем сучасного мистецтва НАМ України. Вид. 2-е, перероб. і виправ. К. ; Ніжин : ПП Лисенко М., 2015. 292 с.
29. Молчанова Т. «Вокальні твори Л.Бетховена у концертмейстерському класі» навч.-метод. розробка. Київ, 1996
30. Молчанова Т. Виховання навичку самостійної роботи в класі концертмейстерства. Навч.-метод. розробка. Київ, 1998
31. Молчанова Т. Енциклопедія «Піаністи-акомпаніатори, концертмейстери, артисти камерного та фортепіанного ансамблю»
32. Молчанова Т. Контрольно-кваліфікаційні завдання з предмету «концертмейстерський клас». Навч.-метод.розробка. Київ. 1999.
33. Москаленко В. Музичний твір як текст. Київське музикознавство. Вип.7. Київ. 2001.
34. Н.Ф. Гречишкіна Інверсія притаманного погляду щодо виконання вокального циклу «Галицькі пісні» Левка Ревуцького на сучасному історичному етапі. Вісник» КНУКіМ. Т.6, №1. 2023. С.59-73 <http://artonscene.knukim.edu/ua/issue/view/16554>
35. Молчанова Т. 4 випуски «Анотированого бібліографічного вказівника літератури по питанням концертмейстерства»1989,1994,1999,2008.
36. Скоробогатько Н. Нотатки оперного концертмейстера К. Музична Україна 1973
37. Фільц Б. М. Український радянський романс. К. : Наукова думка, 1970. 124 с.